

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).30](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).30)
УДК: 378:355.233.2:796

Бутенко А. Є.,
<https://orcid.org/0000-0003-4005-6829>
старший викладач кафедри фізичного виховання,
спеціальної фізичної підготовки і спорту,
Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут, м. Київ

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНЕ ПІДґРУНТЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ-ЗВ'ЯЗКІВЦІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ

З 2014 року Україна опинилась під військовим впливом російського агресора і в лютому 2022 року миттєво перейшла в повномасштабну війну. Оснащення Збройних Сил України складними зразками зброї, розширення спектра тактичних прийомів ведення бойових дій у різних умовах обумовили необхідність широкого наукового пошуку шляхів розвитку і вдосконалення освітнього (бойового) процесу, зокрема й фізичної підготовки, яка завжди розглядалася як найважливіший фактор високої боєздатності військ Збройних Сил України і Сектора безпеки і оборони України. Відповідно до результатів аналізу науково-методичної та спеціальної літератури встановлено, що система підготовки майбутніх фахівців-зв'язківців до військово-професійної діяльності потребує науково-обґрунтованої трансформації відповідно до вимог сьогодення. **Мета:** здійснити аналіз науково-методичної та спеціальної літератури з питань підготовки майбутніх фахівців-зв'язківців до військово-професійної діяльності засобами спеціальної фізичної підготовки. **Методи** дослідження: аналіз, синтез, порівняння, систематизація наукових та спеціальних джерел. **Висновки.** В результаті аналізу науково-методичної та спеціальної літератури визначено, що система підготовки майбутніх фахівців-зв'язківців до військово-професійної діяльності потребує науково-обґрунтованої трансформації відповідно до нових вимог сьогодення. Також проаналізовано різні підходи сучасних науковців щодо підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності із використанням спеціальних фізичних вправ. Крім цього, у розрізі теоретичного дослідження виявлено недостатню кількість наукових праць, присвячених вирішенню практичної проблеми підготовки майбутніх фахівців-зв'язківців до військово-професійної діяльності засобами спеціальної фізичної підготовки, що підкреслює актуальність і практичну складову обраного напрямку наукового дослідження.

Ключові слова: підготовка, майбутні фахівці, зв'язківці, фізична підготовленість, витривалість, втома, спеціальна фізична підготовка, військово-професійна діяльність.

Butenko Anton. Scientific and Theoretical Basis for Training Future Communication Specialists in Higher Military Education Institutions. Since 2014 Ukraine has been under the military influence of the Russian aggressor and in February 2022, it immediately turned into a full-scale war. Equipping the Armed Forces of Ukraine with sophisticated weapons, expanding the range of tactical techniques for conducting combat operations in various conditions necessitated a broad scientific search for ways to develop and improve the training (combat) process, including physical training, which has always been considered the most important factor in the high combat capability of the Armed Forces of Ukraine and the Security and Defense Sector of Ukraine. According to the results of the analysis of scientific, methodological and specialised literature, it has been established that the system of training future communication specialists for military and professional activities needs a scientifically based transformation in accordance with the requirements of today. **The purpose** to analyse the scientific, methodological and special literature on the training of future communication specialists for military and professional activities by means of special physical training. **Research methods:** analysis, synthesis, comparison, systematization of scientific and special sources. **Conclusions.** As a result of the analysis of scientific, methodological and specialised literature, it is determined that the system of training future communication specialists for military professional activities needs a scientifically based transformation in accordance with the new requirements of today. The article also analyses various approaches of modern scholars to the training of future specialists for professional activities using special physical exercises. In addition, in the context of theoretical research, we have identified an insufficient number of scientific papers devoted to solving the practical problem of training future communication specialists for military professional activities by means of special physical training, which emphasises the relevance and practical component of the chosen area of scientific research.

Key words: training, future specialists, signalmen, endurance, fatigue, physical readiness, special physical training, military and professional activity.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний етап реформування вищих військових навчальних закладів (ВВНЗ) у військовій освіті України відповідно до стандартів НАТО передбачає внесення змін до програм підготовки майбутніх фахівців-зв'язківців, зокрема й до програми з навчальної дисципліни «Фізичне виховання та спеціальна фізична підготовка», що забезпечить якісне виконання фахівцями завдань за призначенням у різних умовах бойової (навчально-бойової) діяльності.

У системі фізичної культури майбутніх фахівців-зв'язківців особливе місце посідає фізична підготовка, яка являє освітній процес, спрямований на розвиток й удосконалення загальних і спеціальних фізичних якостей та розвиток функціональних можливостей особового складу, що створює сприятливі умови для удосконалення підготовки. Фізична підготовка є базовою, тому її потрібно організовувати з урахуванням індивідуальних особливостей організму, засвоєнням і використанням технічних засобів контролю під час проведення різних форм фізичної підготовки.

Розвиток Збройних Сил України нерозривно пов'язаний з розвитком систем управління, важливою складовою яких є системи військового зв'язку. Війська зв'язку та кібербезпеки Збройних сил України (ЗСУ) – спеціальні війська ЗС України, призначені для забезпечення функціонування системи зв'язку та інформаційних систем, систем бойового управління та оповіщення, їх нарощування в мирний час, особливий період, в умовах надзвичайного та воєнного стану (стану війни) з метою вирішення завдань забезпечення управління військами (силами) ЗС України, здійснення заходів функціонування національної системи кібербезпеки України [5].

Постійне удосконалення і поява новітніх засобів зв'язку та вимог щодо управління та організації зв'язку з підрозділами під час ведення бойових дій потребують підвищених вимог у підготовці майбутніх фахівців військ зв'язку, їх особистої професійної підготовленості, уміння організовувати зв'язок з підрозділами, командирами та штабами на фоні високих фізичних та психологічних навантажень [5].

Нині важливим питанням в Збройних Силах України є розвиток спеціальних фізичних якостей у військовослужбовців-зв'язківців під час підготовки до військово-професійної діяльності та виконання завдань за призначенням в різних екстремальних умовах (бойовій обстановки).

Аналіз сучасних наукових даних свідчать, що ефективність підготовки майбутніх фахівців може бути досягнута за умови врахування усіх видів підготовки, а високий рівень досягнень у фізичній підготовці обумовлює необхідність постійного розвитку та удосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволив визначити низку наукових праць учених: К. Пронтенко, В. Романчук, Ю. Бородін, Р. Любич, О. Хацаюк, Н. Вербін, М. Боровик та інших, в яких розкриваються актуальні питання формування готовності майбутніх офіцерів до виконання завдань за призначенням у різних умовах професійної діяльності. Окремі аспекти професійної підготовки досліджували Н. Борейко [1], С. Жембровський [6], Н. Завидівська [7], І. Маріонда [10], О. Петрачков [11], О. Старчук [13] О. Зарічанський [8] та ін. Однак аналіз наукових джерел щодо підготовки майбутніх фахівців-зв'язківців до військово-професійної діяльності засобами спеціальної фізичної підготовки в різних галузях знань свідчить про незначну кількість таких наукових праць.

Власний досвід та наукові дослідження системи професійної підготовки майбутніх фахівців-зв'язківців у ВВНЗ дають можливість проаналізувати сучасний стан підготовки майбутніх фахівців-зв'язківців до військово-професійної діяльності різними засобами фізичної підготовки за умови їхньої адаптації до вимог та реалій сьогодення (враховуючи наявність досвіду бойових дій).

Мета статті: здійснити аналіз науково-методичної та спеціальної літератури з питань підготовки майбутніх фахівців-зв'язківців до військово-професійної діяльності засобами спеціальної фізичної підготовки.

Методи дослідження: аналіз, синтез, порівняння, систематизація наукових та спеціальних джерел.

Виклад основного матеріалу дослідження. За роки незалежності війська зв'язку ЗСУ брали участь у всіх заходах військової підготовки військ. На стратегічних, командно-штабних, спеціальних та дослідних навчаннях війська зв'язку виконували завдання по забезпеченню управління частинами ЗСУ. Воїни-зв'язківці забезпечували управління частинами Військово-Морських Сил під час морських походів українських кораблів, частинами Військово-Повітряних Сил під час виконання завдань українськими літаками за межами України.

Війська зв'язку включають вузлові та лінійні з'єднання, частини технічного забезпечення зв'язку та автоматизованих систем управління, служби фельд'єгерсько-поштового зв'язку [5, с. 3]. Структура складу військ зв'язку України свідчить про те, що фахівці зв'язківці представлені в кожній структурі військ, відповідно до цього вони повинні мати оптимальний рівень фізичної підготовки для боєздатності військовослужбовців.

Безумовно, основні види та роди військ Збройних Сил України не можуть залишатися без системи зв'язку, яка спрямована, в першу чергу, на забезпечення зв'язком управління підрозділів під час виконання завдань за призначенням.

У Доктрині Військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України, затвердженою Головнокомандувачем ЗСУ у 2021 році, означено основні завдання, а саме:

- організація, планування, розгортання, нарощування та забезпечення функціонування системи зв'язку та інформаційних систем, систем бойового управління та оповіщення в мирний час, особливий період, воєнного стану та стану війни;
- організація взаємодії з іншими силами оборони та іншими центрами управління телекомунікаційними мережами України з питань забезпечення зв'язком у ході виконання будь-яких завдань;
- створення єдиного інформаційного середовища ЗСУ з використанням сервісно-орієнтованої архітектури;
- здійснення заходів функціонування національної системи кібербезпеки;
- забезпечення кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури;
- здійснення військової співпраці зі збройними силами країн -членів НАТО [5].

Для повноцінного виконання окреслених завдань у військово-професійній (бойовій) діяльності потрібно мати фізичну підготовку.

Аналіз результатів наукових досліджень засвідчують, що в сучасних умовах якісно вирішувати будь-які завдання зможуть військовослужбовці з високим рівнем фізичної підготовки, психоемоційною стійкістю та працездатністю [4, 6, 12].

Військово-професійна (бойова) діяльність майбутніх фахівців-зв'язківців відбувається в екстремальних умовах зовнішнього середовища за наявності таких несприятливих чинників як: постійне перебування у стані нервового і фізичного напруження, втоми і стресу; низька рухова активність під час довготривалого перебування в умовах обмеженого простору; утримання та перенесення на собі значної ваги (зброя, спорядження, боєприпаси, засоби зв'язку); необхідність діяти вночі, виконання професійної діяльності в різні кліматичних умовах (холод, жара, дощ тощо) нерегламентованість рухового режиму та інші [6, 12].

В умовах сьогодення особливі та екстремальні умови характеризуються дією на майбутнього фахівця-зв'язківця не

одного, а декількох чинників одночасно. Загальний ефект вибудовується характером взаємодії окремих чинників. Вважають, що вони можуть носити адитивний, синергетичний або антагоністичний характер. При цьому загальний ефект буде відповідним: рівний, більший або менший суми ефектів окремих чинників [1, 6, 12].

Визначено, що основними несприятливими чинниками в діяльності військових фахівців є такі: тривала і напружена фізична діяльність, робота в умовах обмеженого часу, інформаційна недостатність, неритмічність роботи і відпочинку, сну й харчування, різке обмеження рухової активності та зростання втоми, стресу та психоемоційного напруження, дія в різних кліматичних умовах. Зазначене висуває певні вимоги до нервово-психічної стійкості, психомоторних і фізичних якостей (швидкість сенсомоторних реакцій, спритність, точна координація рухів, загальна і спеціальна фізична підготовленість, здатність виконувати тривалу розумову і фізичну діяльність, спроможність швидко відновлюватись після фізичних і психічних навантажень тощо) [12].

Основними несприятливими чинниками військово-професійної діяльності майбутнього фахівця-зв'язківця є: гіподинамія, монотонія, порушення природного ритму добової діяльності, одноманітне робоче положення та інші [12].

К. Пронтенко звернув увагу на зниження рухової активності та його негативний вплив на стан м'язової системи. М'язи стають в'ялими, зменшуються в розмірах. М'язовий «корсет» не виконує своєї головної функції (хребет не утримується в нормальному положенні), що призводить до погіршення кровопостачання до мозку і наслідок відбувається зниження розумової та фізичної працездатності курсантів. Відзначаються атрофічні зміни деякі частини м'язових волокон, збільшується жирова тканина між ними. Втрачаються стійкість і надійність координації рухів, знижуються фізична підготовленість. Також порушується білковий обмін і процеси розпаду переважають над процесами синтезу [12].

Також дослідник відзначив, що у курсантів технічних спеціальностей, енергетичні витрати становили 1033-1166 ккал за добу. При цьому при перебуванні на навчанні енерговитрати набагато менше «допустимих норм», ніж енерговитрат на м'язову активність за добу. В результаті відбувається накопичення в організмі надлишку поживних речовин і надлишкової ваги [12]. А зниження рухової фізичної активності під час підготовки майбутніх фахівців-зв'язківців до військово-професійної діяльності призводить до зменшення енерговитрат.

Негативний вплив недостатньої рухової активності значно впливає на військово-професійну діяльність особового складу. Досліджено, що залежно від різної тривалості гіподинамічного режиму можуть спостерігатися такі негативні явища: різке зниження розумової та фізичної працездатності; фізіологічне порушення системи кровообігу; порушення зовнішнього дихання й зміни обмінних процесів; різке виведення з організму кальцію [4].

Н. Вербин зазначав, що будь-яка діяльність особи щодо розвитку професійної витривалості пов'язана зі збудженням нервових центрів. Ним було досліджено вплив подразнення на нервові центри людини і зроблено висновки, зокрема: якщо сильно та достатньо тривало подразнювати нервові центри, то на початку їх подразнення вони повністю реагують на них; однак, коли подразнення підсилювати, то настає момент автоматичного гальмування, яке ніби виключає нервові клітини з роботи, тим самим оберігаючи їх від виснаження та надаючи відпочинок [4].

Проблемі розвитку фізичної підготовленості курсантів вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України присвятив роботу М. Боровик, в якій висвітлені питання, пов'язані з удосконаленням методики формування і розвитку фізичних якостей курсантів засобами та методами атлетичних вправ із використанням поєднаних режимів м'язових напружень. Автором обґрунтовано взаємозв'язок фізичної витривалості з іншими фізичними якостями та запропоновано два напрями її розвитку: перший спрямовано на розвиток максимальних силових можливостей м'язів, другий – на розвиток швидкісної загальної витривалості. Їхнє поєднання дає змогу підвищити рівень базової фізичної підготовленості курсантів під час навчання у закладах вищої освіти з особливими умовами навчання [1].

Фізіологічні особливості розвитку людини досліджено науковцями, які зазначали, що витривалий організм має відповідати трьом умовам, а саме: він повинен мати великі запаси енергії, щоб її витратити; володіти здатністю у потрібну хвилину її віддати, – не даючи змоги залежуватися жодній одиниці енергії; при цьому має вміти витратити ці ресурси із жорстким, розумним розрахунком, щоб їх було достатньо для виконання якомога більшої кількості корисної роботи [4].

Вивчення питань професійної підготовки фахівців-зв'язківців безпосередньо корелюється із дослідженням розумової і фізичної праці, яка має характер втоми при різних видах діяльності.

Втомою називають зниження працездатності в процесі виконання роботи, що супроводжується певними змінами в організмі (зниженням рівня кисню в тканинах, вичерпанням енергетичних резервів); втома є захисною реакцією організму на фізичні та психічні перевантаження [3].

Зниження працездатності та зміни в організмі залежать від різних умов навантаження, які викликають умовно чотири основні типи стомлення: розумове (виконання розумової роботи); емоційне (виконання одноманітної праці, перенесення сильних стресів, страхів тощо); сенсорне (напружена діяльність аналізаторів); фізичне (виконання м'язової діяльності тобто зниження сили, швидкості, точності, узгодженості і ритмічності рухів) [2, 4, 9, 12].

Питання розвитку фізичної витривалості студентів як інтегрувального показника їхнього здоров'я та працездатності розглядають І. Кудряшов, А. Артюгін та інші. Дослідниками визначено вплив розвитку витривалості майбутніх фахівців на підвищення опору фізичному та розумовому стомленню студентів під час навчання, покращення роботи всіх функціональних систем організму, попередження захворювань і стресів. Автори зазначають, що в сучасних умовах під час проведення занять з фізичного виховання у ЗВО викладачі успішно можуть вирішувати лише два практичні завдання: навчання вправам і руховим діям та здійснення контролю. Розвитком рухових якостей та підтримкою їх на належному рівні студенти займаються самостійно [9].

Визначено вплив стану здоров'я та фізичної розвиненості фахівців на ефективність їхньої професійної діяльності. Н. Вербин акцентував увагу, що значний вплив на профілактику захворювань і травматизму мають стан здоров'я та рівень фізичної підготовленості майбутніх фахівців. Безумовно, високий рівень рухової активності та розвиток витривалості значно впливає на суб'єктивні показники втоми у режимі робочого дня, працездатності, захворюваності, травматизму тощо [4].

Н. Завидівською, І. Маріондою доведено фізіологічну цінність переважного розвитку витривалості як однієї з основних професійно важливих якостей, що здійснює ефективний вплив на підвищення функціональних і фізичних можливостей тих, кого вчать, а також визначено, що найбільший кумулятивний вплив на витривалість мають заняття саме з фізичного виховання [7,10].

Н. Борейко та іншими обґрунтовано, що під час розвитку витривалості найбільшу практичну цінність мають вправи довготривалого рухового режиму циклічного характеру, визначено взаємозв'язок між функціональним станом організму фахівців, їхньою працездатністю й окремими показниками фізичної підготовленості [2].

С. Жембровський, О. Петрачков й О. Старчук під час дослідження різних категорій військовослужбовців встановили, що не зважаючи на істотні відмінності у службово-бойовій діяльності, їх поєднує загальний гіподинамічний характер праці і значне нервово-психічне напруження. Набутий високий рівень фізичної розвиненості військових фахівців під час фізичної підготовки суттєво впливає на розвиток широких функціональних резервів, збереженню працездатності і має позитивне спрямування на подальшу військово-професійну діяльність [6, 11, 13].

О. Старчук, досліджуючи питання методики формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до професійної діяльності, обґрунтував, що створені належні педагогічні умови дозволяють підготувати курсантів до військово-професійної діяльності і залежать від показників сформованості спеціальних (військово-прикладних) знань, умінь та навичок, які разом із сукупністю сформованих особистісних якостей дають можливість ефективно здійснювати військово-професійну діяльність у сучасних Збройних Силах України [13].

Окремі аспекти методики оцінювання фізичної підготовленості курсантів Сухопутних військ досліджував О. Петрачков. Наукові результати досліджень свідчать, що реалізація авторської методики оцінювання рівня загальної фізичної підготовленості майбутніх фахівців в процесі спеціальної (професійно-прикладної) підготовки забезпечує більш високу результативність навчання до військово-професійної діяльності. Відповідні тести дозволяють підвищувати показники фізичної готовності, рівень фізичної підготовленості і функціональні можливості організму, долати втому та тримати на належному рівні працездатність [11].

У дослідженні О. Зарічанського окреслено систему комплексної професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів вищих закладів освіти МВС України. Обґрунтована автором система комплексної професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів передбачає такі складові: теоретична (в процесі навчання дозволяє сформувати у майбутніх фахівців спеціальні (військово-прикладні) вміння та навички за його професійною діяльністю), фізичний розвиток (дозволяє сформувати ставлення людини до здорового способу життя, підвищує стійкість організму до дії несприятливих чинників професійної діяльності та підвищує працездатність), психологічна підготовка (розвиває та удосконалює психологічну готовність майбутнього фахівця до виконання завдань в різних умовах) та прикладна (на заняттях дозволяє створити модель, яка навчає майбутнього фахівця вирішувати різні завдання в звичайних або екстремальних умовах у своїй професійній діяльності). Безумовно, вказані складові взаємопов'язані між собою і дозволяють більш якісно підготувати майбутнього фахівця до виконання професійної діяльності засобами спеціальної (професійно-прикладної) фізичної підготовки [8].

Висновки і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Результати аналізу науково-методичної та спеціальної літератури доводять, що система підготовки майбутніх фахівців-зв'язківців до військово-професійної діяльності потребує науково-обґрунтованої трансформації відповідно до нових вимог сьогодення. Вивчення наукової літератури засвідчує, що кожна галузь характеризується специфікою професійної діяльності, тому підготовка майбутніх фахівців-зв'язківців залежить від особливостей майбутньої професійної активності. Підготовка майбутніх фахівців-зв'язківців формується шляхом акцентованого та цілеспрямованого педагогічного впливу на формування у майбутнього фахівця-зв'язківця, здатного до захисту України, виконання завдань за призначенням у різних умовах військово-професійної діяльності, які потребують високого рівня розвитку і удосконалення загальних та спеціальних фізичних якостей та забезпечується поєднанням знань форм та методів організації фізичної підготовки в підпорядкованих підрозділах, вимог до рівня фізичної та спеціальної фізичної підготовленості, розвитку та удосконалення індивідуального рівня загальної та спеціальної фізичної підготовленості, сформованих основних компетентностей майбутніх фахівців, що забезпечує здійснення військово-професійної діяльності.

Перспективи подальших досліджень у обраному напрямі наукового дослідження передбачають визначення критеріїв, показників та рівнів сформованості спеціальної фізичної підготовки майбутніх фахівців зв'язківців до виконання завдань за призначенням у різних умовах військово-професійної діяльності із акцентованим використанням загальних та спеціальних фізичних вправ.

Література

1. Боровик М.О. Педагогічні умови формування фізичної витривалості у майбутніх офіцерів Національної поліції у процесі фахової підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Харків, 2020. 384 с.
2. Борейко Н.Ю. Педагогічні умови професійно-прикладної фізичної підготовки студентів вищих технічних навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Луганськ, 2008. 20 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ Перун, 2009. 1736 с.
4. Вербин Н.Б. Розвиток професійної витривалості майбутніх магістрів військового управління у процесі оперативно-тактичної підготовки: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2019. 299 с.
5. Доктрина Військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України (ВКП 6-00(01).01), затв. ГК Збройних Сил України 09 грудня 2021. Режим

доступу:https://shron1.chtyvo.org.ua/Ministerstvo_oborony_Ukrainy/Doktryna_Viisk_zv'язku_ta_kiberbezpeky_Zbroinykh_Syl_Ukrainy.pdf?

6. Жембровський С.М. Методика організації самостійної роботи з фізичної підготовки офіцерів військового управління оперативно-тактичного рівня: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Хмельницький, 2013. 240 с.
7. Завидівська Н.Н. Професійно-прикладні основи формування здорового способу життя студентів вищих навчальних закладів економічного профілю : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2002. 22 с.
8. Зарічанський О.А. Педагогічні умови професійно-прикладної фізичної підготовки курсантів вищих закладів освіти І-ІІ рівнів акредитації МВС України дис ... канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2020. 209 с.
9. Кудряшов І.О., Артюгін А.В. Витривалість як інтегруючий показник здоров'я та працездатності студентів. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2014. Вип. 1. С. 369-376.
10. Маріонда І.І. Професійно-особистісна фізична підготовка майбутніх офіцерів-прикордонників : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Хмельницький, 2011. 20 с.
11. Петрачков О.В. Професійно-прикладна підготовка курсантів у навчальному центрі Сухопутних військ із застосуванням удосконалених нормативів фізичної підготовленості : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Хмельницький, 2012. 20 с.
12. Пронтенко К.В. Удосконалення фізичної підготовленості курсантів операторських спеціальностей засобами гирьового спорту на етапі первинного навчання: на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і с. : 24.00.02. Житомир, 2008. 299 с.
13. Старчук О. О. Методика формування фізичної готовності майбутніх офіцерів до військово-професійної діяльності: автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Хмельницький, 2011. 20 с.

References

1. Borovyk M.O. (2020). Pedagogical conditions for the formation of physical endurance in future officers of the National Police in the process of professional training : PhD in Pedagogy: 13.00.04. Kharkiv. 384 p.
2. Boreiko N.Y. (2008). Pedagogical conditions of vocational and applied physical training of students of higher technical educational institutions: PhD thesis ... Candidate of Pedagogical Sciences: 13.00.04. Luhansk. 20 p.
3. Busel V.T. (Ed.) (2009). Great Explanatory Dictionary of the Modern Ukrainian Language. Kyiv; Irpin: VTF Perun. 1736 p.
4. Verbyn N.B. (2019). Development of Professional Endurance of Future Masters of Military Management in the Process of Operational and Tactical Training: Candidate of Pedagogical Sciences (PhD): 13.00.04. Kyiv. 299 p.
5. Doctrine of the Communications and Cyber security Troops of the Armed Forces of Ukraine (VKP 6-00(01).01), approved by the SC of the Armed Forces of Ukraine. The General Staff of the Armed Forces of Ukraine (accessed 09 December 2021). URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Ministerstvo_oborony_Ukrainy/DoktrynaViisk_zv'язku_ta_kiberbezpeky_Zbroinykh_Syl_Ukrainy.pdf.
6. Zhembrovskiy S.M. (2013) Methods of organisation of independent work on physical training of officers of military management of the operational and tactical level: Candidate of Pedagogical Sciences (PhD): 13.00.02. Khmel'nitsky. 240 p.
7. Zavydivska N. N. (2002) Professional and applied bases of healthy lifestyle formation for students of higher educational institutions of economic profile: PhD thesis:13.00.04. Kyiv, p 22.
8. Zarichanskyi O.A. (2020) Pedagogical conditions of professional and applied physical training of cadets of higher educational institutions of I-II accreditation levels of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine ... Candidate of Pedagogical Sciences:13.00.04. Kyiv. 209 p.
9. Kudriashov I.O., Artyugin A.V. (2014). Endurance as an integrating indicator of students' health and performance. *Economic strategy and prospects for the development of trade and services*. Issue 1. pp. 369-376.
10. Mariionda I.I. (2011). Professional and personal physical training of future border guard officers: PhD thesis ... Candidate of Pedagogical Sciences: 13.00.04. Khmel'nytskyi. 20 p.
11. Petrachkov O.V. (2012). Vocational and Applied Training of Cadets in the Training Centre of the Land Forces with the Application of Improved Standards of Physical Fitness: PhD thesis ... Candidate of Pedagogical Sciences:13.00.04. Khmel'nitsky. 20 p.
12. Prontenko K.V. (2008) Improvement of physical fitness of cadets of operator specialities by means of kettlebell sport at the stage of primary training; for the degree of Candidate of Sciences in Physical Education and Sports: speciality 24.00.02. Zhitomir. 299 p.
13. Starchuk O. O. (2011) Methods of forming the physical readiness of future officers for military and professional activity: PhD thesis ... Candidate of Pedagogical Sciences: 13.00.02. Khmel'nitsky. 20 p.